

Sygn. akt III AUa 53/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Grażyna Czyżak
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy A. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt VII U 2586/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. D. odwołał się od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 28 czerwca 2012 r. odmawiającej mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. wydanym w sprawie VII U 2586/12 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu A. D. prawo do emerytury od dnia 25 czerwca 2012r. i stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczony A. D. , urodzony dnia (...), w dniu 23 maja 2012r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę. Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 28 czerwca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń

Spółecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu A. D. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa.

Wnioskodawca nie pozostaje w stosunku pracy, nie jest członkiem OFE. W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił na dzień 01 stycznia 1999 r. staż ubezpieczeniowy w wymiarze 29 lat, 5 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca z zawodu jest monterem ślusarzem.

W okresie od 01 sierpnia 1971 r. do 31 lipca 1990. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) i w okresie tegoż zatrudnienia był zatrudniony na stanowisku mechanika i ślusarza narzędziowego. Ubezpieczony pracował w stacji pomp. Stacja pomp obsługiwała przepompownie m.in. na Ż., w P., O., D., w rejonie (...) i (...) Praca polegała na wykonywaniu remontów i konserwacji przepompowni. Psuły się kraty, zgarniaki, podczas powodzi praca odbywała się przez całą dobę.

Praca w terenie odbywała się przy rowach melioracyjnych, przepompowniach, przy umacnianiu wałów. A. D. montował kraty na przepompowniach, na których gromadziła się trawa, odpady i zgarniał je by nie dostały się do rzeki. Montował pompy próżniowe. Praca odbywała się głównie w terenie, wykonywana była w wodzie, w rowach melioracyjnych w specjalnych strojach ochronnych tzw. rybaczkach. Praca polegała na montowaniu rurociągów, wykonywaniu i wymianie krat, zgarniaków do zielska, demontażu pomp, wyciąganiu rurociągów, usuwaniu przecieków, nieszczelności. Praca odbywała się w wodzie, w błocie i wilgoci w różnych warunkach pogodowych. Praca trwała do momentu usunięcia awarii, gdy groziło zalaniem terenu. Do roku 1975 z ubezpieczonym na stacji pomp pracował także M. K. a potem jako operator sprzętu ciężkiego. Rzadko praca odbywała się na warsztacie gdy wymagała przygotowania określonych podzespołów montowanych następnie w terenie.

Razem z wnioskodawcą pracowali na stacji pomp J. K. od roku 1973r. do 1990r. jako tokarz a potem jako kierowca pogotowia technicznego i jeździł z ubezpieczonym w teren. W jednym zespole z ubezpieczonym pracował także J. S. od roku 1974.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego, aktach osobowych wnioskodawcy, której prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Sąd ten również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu. Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków oraz zeznania samego ubezpieczonego, które zasługiwały na wiarę, albowiem były one jasne, spójne, rzetelne i razem z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie tworzyły zwarty i logiczny ciąg wydarzeń.

Sąd I instancji wskazał, że przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009, Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale X pod poz. 1 opisano prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych.

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Sąd Okręgowy wskazał, że bezspornym jest, iż ubezpieczony osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze ponad 25 lat nie pozostaje w stosunku pracy oraz nie jest członkiem OFE. Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) od 01 sierpnia 1971 r. do 31 lipca 1990. Pozwany odmawiając zaliczenia spornego okresu zatrudnienia wskazywał na występujące rozbieżności dotyczące stanowisk pracy wskazanych w świadectwie pracy oraz w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Podkreślenia w ocenie Sądu Okręgowego wymagało, iż za okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca legitymuje się świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 22. 07.2000 r., z którego wynika, iż ubezpieczony był zatrudniony w szczególnych warunkach w okresie od 01 sierpnia 1971r. do 31 lipca 1990r. i wykonywał prace konserwatora urządzeń melioracyjnych a także, że zachowały się akta osobowe wnioskodawcy za sporny okres zatrudnienia w tym zakładzie pracy. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe ponad wszelką wątpliwość wykazało, iż wnioskodawca w okresie spornym wykonywał pracę w szczególnych warunkach, będąc zatrudnionym przy naprawach i konserwacji urządzeń melioracyjnych. Okoliczności te zostały potwierdzone zeznaniami świadków i samego ubezpieczonego. Powołani w sprawie świadkowie byli współpracownikami wnioskodawcy za sporny okres,

pracowali przy wykonywaniu tych samych prac, co wnioskodawca, znali specyfikę pracy, zakres obowiązków i charakter wykonywanego zatrudnienia. W ocenie tego Sądu charakter pracy świadczonej przez wnioskodawcę tj. prace przy remontach i konserwacji urządzeń melioracyjnych kwalifikuje do pracy w szczególnych warunkach. Sąd I instancji nie znalazł podstaw by kwestionować wiarygodność zeznań świadków. W świetle powyższego, brak jest w ocenie tego Sądu jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania szczególnego charakteru pracy wnioskodawcy w spornym okresie czasu.

Biorąc pod uwagę, powyższe w ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ w dniu 25 czerwca 2012r. ukończył 60 lat, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze, co najmniej 25 lat, nie jest członkiem OFE oraz nie pozostaje w stosunku pracy. Wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wykazał, iż wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze ponad 15 lat, wobec zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach od 01 sierpnia 1971r. do 31 lipca 1990r. w oparciu o dział X poz. 1 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Uwzględnienie, przedmiotowego spornego okresu pracy, wskazuje, iż staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jest dłuższy niż wymagany ustawą, a zatem, zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia, oznacza spełnienie tego wymogu do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił decyzję organu rentowego z dnia 28 czerwca 2012 r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 25 czerwca 2012r., mając na uwadze fakt, iż ubezpieczony w dniu 25 czerwca 2012r. ukończył 60 r. ż. i z tym dniem spełnił wszystkie warunki z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Okręgowy wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego mającego wpływ na prawo do wnioskowanego świadczenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany zarzucając mu naruszenie przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez przyjęcie, iż wnioskodawca A. D. spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury.

Wskazując na pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania ubezpieczonemu A. D. prawa do emerytury od dnia 25 czerwca 2012 r. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania ubezpieczonemu A. D. prawa do emerytury od dnia 25 czerwca 2012r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja, jako uzasadniona, skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Choć apelacja koncentruje się wyłącznie na zarzucie naruszenia art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt.: Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) istotne jest, że dokonanej przez Sąd ocenie materiału dowodowego można skutecznie zarzucić brak wszechstronności a więc naruszenie art. 233 §1 k.p.c. W konsekwencji jednak doszło do naruszenia wskazanego przepisu prawa materialnego statuującego prawo do świadczenia.

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury w oparciu o przepis art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(obecnie opublikowanej jako jednolity tekst: w Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353). Przepis ten stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 wskazanej ustawy. Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Kwestie powyższe reguluje zaś rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przepis § 2 ust. 2 cyt. rozporządzenia stanowi, iż okresy pracy, o których mowa w ust. 1 § 2 stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zapis przyjęty w treści powołanego przepisu wskazuje, iż świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach nie jest dokumentem abstrakcyjnym i musi znajdować oparcie w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji, a w konsekwencji może być poprzez te dokumenty weryfikowane. W odwołaniu ubezpieczony podał, że w okresach objętych sporem zatrudniony był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku konserwatora urządzeń melioracyjnych. Tymczasem przedstawił organowi rentowemu świadectwo pracy z dnia 31 lipca 1990 r., w którym oznaczono rodzaj wykonywanej pracy: mechanik, ślusarz narzędziowy, zaś w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 22 lipca 2000 r. jako rodzaj wykonywanej przez niego pracy wskazano: konserwator urządzeń melioracyjnych.

Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w takim zakresie, jak zaoferował to wnioskodawca. Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt.: Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) ustanawiają zasadę, wedle której emerytura przysługuje mężczyźnie po ukończeniu 65 roku życia (art.24 ust.1 i art.27 pkt 1) Prawo do emerytury w wieku obniżonym (w tym związane z pracą w warunkach szczególnych) jest więc wyjątkiem od ww. reguły. W konsekwencji obowiązek udowodnienia wszystkich przesłanek do ziszczenia się tego wyjątku spoczywa na ubezpieczonym. Co więcej, wszelkie istotne wątpliwości, które pojawiają się w toku postępowania dowodowego muszą skutkować przyjęciem, że przesłanki uzyskania prawa do wyjątkowego wszak świadczenia nie zostały wykazane. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Nie budzi wątpliwości, iż głównym motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a następnie jej zachowaniu w kształcie wynikającym z obowiązujących przepisów było założenie, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu. Osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Służy to swoistemu „wyrównaniu szans” na skorzystanie z prawa do emerytury. W przypadku osób wykonujących prace szczególnie wyniszczające organizm, obniżenie wieku jest skutkiem uzasadnionego medycznie wniosku, iż organizm wcześniej traci wydolność umożliwiającą dalszą aktywność zawodową. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się więc pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w znaczny sposób jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykład takiej pracy można wskazać na prace w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych.

Wszystkie obowiązki dowodowe w zakresie wykazania, że wykonywana praca w spornym okresie miała charakter pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43, ze zm.) obciążają wnioskodawcę a nie organ rentowy. To więc nie organ rentowy ma obowiązek wykazania, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie miała charakteru pracy w warunkach szczególnych, lecz wnioskodawca ma obowiązek udowodnić, że taki charakter miała. Pochodzące od pracodawcy zaświadczenie o pracy w warunkach szczególnych jest jedynym dowodem jaki może być przedstawiony w postępowaniu administracyjnym

przed ZUS. W sądowym postępowaniu odwoławczym jest zaś jednym z dowodów mającym taką samą moc dowodową jak każdy inny dowód, w szczególności dowód z dokumentu prywatnego. Świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadctwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadctwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 13 września 2011 r. w sprawie I UK 107/11, z dnia 9 kwietnia 2009 r. w sprawie I UK 316/08 i wielu innych) Istotne wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń zawartych w tym dokumencie muszą być zweryfikowane przy pomocy innych dowodów, których obowiązek naprowadzenia spoczywa ciągle na wnioskodawcy. Aby wykazać prawo do świadczenia konieczne jest wykazanie, że wyłącznie prace określone w wykazie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu (tj. w ramach 8-godzinnej dniówki w ramach obowiązującego tygodniowego czasu pracy w danym okresie). W sprawie o emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdzie przedmiotem ustaleń Sądu ma być charakter zatrudnienia w okresie dawnym, gdzie większość dokumentów jest niekompletna a więc wysoce utrudnione jest ustalenie faktów wyłącznie w oparciu o istniejące dokumenty, dokonywanie ustaleń stanu faktycznego odbywa się z reguły poprzez przeprowadzenie dowodów osobowych. Osobowe źródła dowodowe (w tym zarówno zeznania świadków jak i strony procesowej) muszą być skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do emerytury. Ocena osobowych źródeł dowodowych musi być wolna od jakiegokolwiek naiwności, uwzględniając reguły logiki oraz zasady doświadczenia życiowego i zawodowego i właśnie takiej oceny zabrakło w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji.

W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy, znajdującej się w aktach rentowych, znajdują się wpisy Przedsiębiorstwa (...) i Melioracyjnych w G. z siedzibą w P. opisujące rodzaj wykonywanej przez ubezpieczonego pracy jako mechanik warsztatowy (str. 86 legitymacji na k. 123 a.r.). Ponadto w katach osobowych ubezpieczonego znajduje się karta obiegową w związku z zakończeniem stosunku pracy w którym jako komórkę organizacyjną w której wnioskodawca był zatrudniony wskazano: „warsztat-P.”. Także w opinii o pracy wnioskodawcy z dnia 2.08.1988r. wystawionego przez pracodawcę podano, że wykonuje on prace jako ślusarz związany z obsługą stacji pomp związaną z naprawą i inwestycją. W angażu z dnia 15 maja 1974r. po powrocie wnioskodawcy odbyciu służby wojskowej powierzono mu obowiązki ślusarza narzędziowego w warsztacie mechaniczno-remontowym w P..

Tak więc z przedstawionych dowodów, które wymknęły się spod kontroli Sądu I instancji nie wynika, żeby wnioskodawca wykonywał jakiegokolwiek prace, które można byłoby zakwalifikować jako prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych, wymienione w pkt 1 działu X załącznika A do rozporządzenia z 1983r. Przyjęciu takiego założenia przeczy treść dokumentów przygotowanych przez pracodawcę wnioskodawcy, w tym świadctwo pracy z 1999r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wiarygodność i spójność przedstawionych dowodów z dokumentów nie budzą zastrzeżeń. Dokumenty te sporządzone zostały w okresie zatrudnienia ubezpieczonego w przedmiotowym zakładzie pracy lub bezpośrednio po zakończeniu tego okresu. Przygotowywane były dla rozmaitych celów, część z nich znajdowała się w dyspozycji ubezpieczonego, a niektóre z nich dostarczył ubezpieczony, jako materiał dowodowy. Ich treść, opisująca rodzaj wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, nie były wcześniej przez niego kwestionowane. Dokumenty te znajdowały się w aktach rentowych ubezpieczonego, znajdujących się w dyspozycji Sądu pierwszej instancji. Sąd nie dokonał wszechstronnej i właściwej analizy akt osobowych poprzestając w istocie na przyjęciu za pewnik – twierdzeń wnioskodawcy zawartych w jego zeznaniach.

Sąd Apelacyjny co do zasady dał wiarę dowodom z dokumentów gdyż były jasne, pełne, a nadto żadna ze stron nie zakwestionowała skutecznie ich autentyczności ani prawdziwości zawartych w nich informacji, a i Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności. Przede wszystkim za wiarygodne i miarodajne dla ustalenia faktycznych warunków zatrudnienia wnioskodawcy w zakładzie pracy uznano dokumentację zawartą w jego aktach osobowych na okoliczność przebiegu zatrudnienia i powierzanych stanowisk.

W ocenie Sądu to ta dokumentacja, jako sporządzana w czasie rzeczywistym była miarodajna dla ustalenia faktycznych realiów zatrudnienia wnioskodawcy przed dowodami z osobowych źródeł dowodowych, które notabene, o czym poniżej, nie były z tą dokumentacją zupełnie sprzeczne. Sąd Apelacyjny nie przyznał natomiast waloru wiarygodności świadectwu pracy wystawianego przez Zakład Usług (...) s.c. J. w P. z dnia 22 lipca 2000r. w zakresie powierzonego stanowiska pracy i szczególnych warunków jej wykonywania. Opisane bowiem wyżej warunki jego pracy przeczą możliwości uznania, iż była to praca świadczona w warunkach szczególnych odpowiadająca wskazanym przez przechowawcę akt osobowych przepisom resortowym.

Odnosząc się do oceny osobowych źródeł dowodowych Sąd Apelacyjny zauważa, że świadkowie owszem zeznawali, że wnioskodawca pracował przy urządzeniach melioracyjnych, przy naprawie pomp urządzeń melioracyjnych, ale wskazywali także częściowo, że wykonywał on pewne funkcje warsztatowe, co wnioskodawca także potwierdził, wyjaśniając, że montował kraty w ramach prac melioracyjnych – nie mniej jednak, że te kraty były przygotowywane w warsztacie. Jeden ze świadków wskazał, że w okresie zimowym, była wykonywana przeważnie praca warsztatowa. Zeznania te nie są do końca spójne z aktami osobowymi, z których wynika wprost, że wnioskodawca był tylko i wyłącznie ślusarzem warsztatowym a nie pracownikiem melioracyjnym. W judykaturze przyjmuje się natomiast, że same zeznania świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter emerytury w obniżonym wieku, nie mogą przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zebranej w aktach osobowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 2013.04.03,III AUa 1267/12, LEX nr 1312036). Nie sposób jest dać zatem wiarę, że przez 20 lat zakład pracy prowadził w sposób nieprawdziwy dokumentację pracowniczą wnioskodawcy. Z dokumentacją tą wnioskodawca stykał się, była mu ona wydawana, jak choćby w wystawionej opinii o pracy wnioskodawcy. W tych opiniach było wskazywane, że ubezpieczony jest pracownikiem warsztatowym. Jeżeli ze wszystkich dokumentach przez 20 lat – wyłączając okresy służby wojskowej i pobytu w Iraku – pracodawca wskazuje jako stanowisko pracy ślusarza warsztatowego, ślusarza spawacza w jednym angażu spawacza, to nie można przyjąć, że wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze, przy obsłudze urządzeń melioracyjnych, czyli takich na jakich było opisywane przez wnioskodawcę w toku postępowania przez niego oraz świadków. Czyli takich, że przez okres co najmniej 15 lat przez 8 godzin dziennie, przebywał on w takich warunkach, w których wykonuje się prace melioracyjne, czyli schodzenie do studzienek, przebywanie w rowach melioracyjnych. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23.02.2006r. I UK 164/05 (LEX nr 272579) wskazał, że wymieniona w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) praca „przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych” kwalifikowana jest jako zatrudnienie w szczególnych warunkach tylko wówczas, gdy jest wykonywana wyłącznie na stanowiskach uznanych za typowe stanowiska robotnicze, takie jak kopacz, robotnik itp., a nie na stanowisku majstra i wyższym, których zakres obowiązków łączy się z nadzorowaniem takich pracowników. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie nie jest zatem możliwe, aby prace typowo melioracyjne były wykonywane przez wnioskodawcę 8 godzin dziennie w sposób regularny przez co najmniej 15 lat, tym bardziej w sytuacji gdy stanowisko pracy wnioskodawcy było określone jako pracownik warsztatowy i w tym warsztacie praca ta była wykonywana. Sąd Apelacyjny nie neguje, że do charakteru pracy wnioskodawcy należało również to, że obsługiwał on urządzenia melioracyjne i w tym zakresie była to praca w warunkach szczególnych, natomiast była to tylko część pracy ubezpieczonego, a skoro była to tylko część pracy to nie można przyjąć, że wnioskodawca wykonywał prace w takim charakterze stale i w pełnym wymiarze, co jest warunkiem uzyskania uprawnienia do wcześniejszej emerytury. Aby uzyskać prawo do świadczenia konieczne jest wykazanie, że wyłącznie prace określone w wykazie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu (tj. w ramach 8-godzinnej dniówki w ramach obowiązującego tygodniowego czasu pracy w danym okresie). Połączenie zaś w ramach jednego stanowiska prac o wysokim stopniu szkodliwości (w charakterze szczególnym) oraz prac, gdzie ten stopień szkodliwości jest niższy uniemożliwia stwierdzenie, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Należy zatem wskazać, iż, Sąd Okręgowy, analizując materiał dowodowy, którym dysponował naruszył granice swobodnej jego oceny (art. 233 § 1 k.p.c.), albowiem wiarygodność zeznań świadków i wyjaśnień ubezpieczonego ocenił według własnego przekonania, bez wszechstronnego rozważenia całości zebranego materiału, a zatem bez

uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1966 r., sygn. II CR 423/66, niepubl.; uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1999 r., sygn. I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000/10/382; uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2002 r., sygn. IV CKN 1218/00, niepubl.; uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 r., sygn. IV CKN 1256/00, niepubl.). Ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Ustalenia faktyczne dokonane w oparciu o tak ocenione dowody nie mogą wykazywać błędów tak faktycznych, tzn. nie mogą być sprzeczne z treścią dowodów, jak i logicznych (błędności rozumowania i wnioskowania).

Odnosząc powyższe dyrektywy do ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, w aspekcie wskazywanych wyżej uchybień, uznać należy, że Sąd Okręgowy uznał dowolnie, wbrew zgromadzonemu w sprawie materiałowi dowodowemu, że odwołujący się w okresie objętym sporem wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Trafnie zatem apelujący organ rentowy wskazał, że nie było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony wypełnił przesłankę w postaci posiadania wymaganego okresu co najmniej 15 lat pracy wymienionej w Wykazie A rozporządzenia z 1983r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok stosownie do art.386§1kpc i oddalił odwołanie od decyzji pozwanego stosownie do art.477¹⁴§1kpc.